

VEAM gồng mình vượt qua suy thoái

Chưa bao giờ các doanh nghiệp Cơ khí lại lâm vào cảnh “khóc dở, mếu dở”, trong đó có không ít những “đại gia” của ngành đã phải tạm ngừng hoạt động hoặc hoạt động cầm chừng như trong năm nay.

Trước tình hình này, các doanh nghiệp Cơ khí đã và đang làm gì để “tự cứu” mình? PV Tạp chí Công nghiệp đã phỏng vấn ông Nguyễn Trọng Thế - Chủ tịch Công đoàn Tổng công ty Máy Động lực và Máy Nông nghiệp Việt Nam (VEAM) - một doanh nghiệp đầu ngành về sản xuất máy nông nghiệp cũng đang gặp vô vàn khó khăn để tìm câu trả lời.

Ông Nguyễn Trọng Thế - Chủ tịch CĐ VEAM

Sản xuất ngừng trệ, hàng ngàn lao động mất việc làm

PV: Thưa ông, Hiệp hội Doanh nghiệp Cơ khí Việt Nam cho rằng chưa bao giờ ngành Cơ khí lại rơi vào tình trạng khó khăn như hiện nay. Vậy đối với VEAM thì tình trạng khó khăn như thế nào?

Ông Nguyễn Trọng Thế: Vâng, đó là thực trạng chung của ngành Cơ khí và các doanh nghiệp (DN) trực thuộc VEAM không thể nằm ngoài khó khăn đó. Có thể nói, với đặc thù của các DN trong Tổng công ty chuyên sản xuất máy động lực và máy nông nghiệp thì khó khăn còn nhân lên gấp bội bởi như chúng ta đã biết, ngành Cơ khí sản xuất phục vụ nông nghiệp và ô tô, xe máy luôn gặp phải sự cạnh tranh khốc liệt từ các DN đầu tư nước ngoài (FDI) và Trung Quốc. Tại VEAM, những DN gặp khó khăn nhất phải kể đến là Cơ khí Trần Hưng Đạo, Cơ khí Cổ Loa, tiếp đến là các công ty đang làm vệ tinh cho các hãng ô tô, xe máy của Nhật như Công ty Phụ tùng Máy số 1, Cơ khí Phổ Yên...

Tuy không phải ngừng sản xuất, nhưng ngày công và không khí sản xuất của các DN không còn được sôi động như những năm trước. Đặc biệt trong quý II năm nay, các DN tham gia sản xuất phụ tùng xe gắn máy cho hãng Honda, SYM hay một số công ty lắp ráp xe gắn máy trong nước khác phải giảm giờ làm, cho công nhân nghỉ việc. Bản thân một DN liên doanh lớn của VEAM như Honda Việt Nam đã phải giảm số ngày sản xuất trong tháng 4 là 10 ngày, tháng 5 là 15 ngày và tháng 6 lên tới 18 ngày công (trong các tháng tiếp theo nếu tình trạng khó khăn vẫn tiếp

diễn, có thể số ngày công phải giảm sẽ lên tới 20 ngày/tháng). Từ đó dẫn đến hàng loạt DN sản xuất phụ tùng trong nước bị ảnh hưởng, điển hình như doanh thu của Công ty Cơ khí Phổ Yên đã giảm khoảng 12-15 tỷ đồng/tháng doanh thu (trước đây khoảng 40 tỷ/tháng), Công ty Phụ tùng Máy số 1 còn thiệt hại nhiều hơn, từ 15-25 tỷ đồng/tháng. Chính vì vậy mà hàng nghìn lao động của Công ty Phụ tùng Máy số 1 và trên 700 lao động của Công ty Cơ khí Phổ Yên là phải giãn thời gian làm việc từ 3 ca xuống còn 1 ca và chỉ sử dụng khoảng 30-40% nhân lực.

PV: Khó khăn như vậy thì vấn đề việc làm cho người lao động được giải quyết như thế nào, thưa ông?

Ông Nguyễn Trọng Thế: Tất nhiên với tình hình sản xuất sụt giảm như vậy thì vấn đề cắt giảm việc làm là điều không tránh khỏi của các DN. Đơn cử như trường hợp của Cơ khí Trần Hưng Đạo đang lâm vào tình cảnh bi đát nhất. Đến nay, Công ty này chỉ còn có 230 CBCNV làm việc 4 ngày/tuần và không còn làm theo ca với mức lương chỉ còn trên 3 triệu đồng/tháng, dự kiến thời gian tới Công ty phải cắt giảm thêm ít nhất gần 30 lao động. Hay như Công ty Ô tô Ford Việt Nam, tình trạng cũng thảm hại không kém. Doanh số bán xe từ đầu năm đến nay chỉ đạt khoảng 10% so với kế hoạch, trung bình mỗi tháng bán được hơn 200 xe. Do đó, trong tháng 5, Ford đã phải cắt giảm lớn số người lao động.

Việc người lao động mất việc làm nhiều như vậy đã tạo nên sức ép rất lớn và làm cho DN cũng như Tổng công ty hết sức bối rối. Đứng trước vấn đề đó,

tổ chức công đoàn cùng với ban lãnh đạo của VEAM đã họp bàn tìm biện pháp tháo gỡ, trước hết là động viên mọi người cùng bình tâm vượt qua khó khăn, sau đó bàn với các đơn vị tổ chức cho người lao động đi tham quan du lịch, hoặc cho nghỉ phép mà vẫn bảo đảm trả một phần lương cho họ. Đồng thời tại các DN tổ chức đào tạo nâng cao trình độ nghiệp vụ, đào tạo lại cho người lao động và bảo dưỡng dây chuyền thiết bị, máy móc... Việc làm này trước hết là tháo gỡ khó khăn, giảm bớt sức ép về việc làm, đời sống cho người lao động, đồng thời là cơ hội tái cơ cấu trang thiết bị, nguồn lao động của DN.

Giải pháp nào cho doanh nghiệp?

PV: Mặc dù VEAM đã thực hiện một số giải pháp hỗ trợ DN và người lao động, nhưng đó chỉ là giải pháp tình thế trước mắt, còn về lâu dài VEAM đã có chủ trương nào để định hướng cho các đơn vị thoát ra khỏi khó khăn, thưa ông?

Ông Nguyễn Trọng Thế: Với vai trò là Tổng công ty mẹ, chúng tôi sẽ phải điều tra lại khả năng SXKD thực tế của DN để từ đó xây dựng, điều chỉnh lại kế hoạch SXKD theo đặc thù, điều kiện của từng đơn vị thành viên, đồng thời tạo điều kiện hỗ trợ các DN tìm kiếm thêm thị trường và sản phẩm mới. Tuy nhiên, bản thân các DN cũng phải chủ động tìm kiếm các giải pháp và sản phẩm, khách hàng thay thế.

Thực sự các DN còn trụ được đến ngày hôm nay chính là nhờ sự nỗ lực tự vận động của mình. Điển hình như Công ty Phụ tùng Máy số 1 đã chuyển sang làm thêm các sản phẩm cung cấp cho hãng Piaggio, hay nghiên cứu, chế tạo các sản phẩm vòng bi cung cấp cho Tập đoàn Schaeffler của CHLB Đức, trong tương lai, Công ty còn hướng đến tiếp cận làm sản phẩm phụ tùng cho ô tô; Công ty Cơ khí Phổ Yên cũng đẩy mạnh tìm kiếm các đơn hàng mới, nghiên cứu, chế tạo sản phẩm mới thay thế sản phẩm truyền thống.

Mặc dù các DN đã rất chủ động trong tìm kiếm đơn hàng mới, sản phẩm mới nhưng để tồn tại và tiếp tục sản xuất thì vẫn còn rất khó khăn. Nếu không có sự hỗ trợ về cơ chế chính sách của Nhà nước thì DN khó lòng mà vượt qua được.

PV: Vừa qua, Chính phủ đã thông qua gói giải cứu DN trị giá 29.000 tỷ đồng, không lẽ các DN trực thuộc VEAM không tận dụng được cơ hội này để vượt qua khó khăn?

Ông Nguyễn Trọng Thế: Để cứu DN trong bối cảnh hiện nay thì vấn đề không phải là tiền mà là làm sao tìm ra con đường ngắn nhất để giải cứu DN. Muốn làm được như vậy phải tìm hiểu rõ xem DN đang thiếu gì và cần gì. Thực tế vấn đề lớn nhất hiện nay của các DN chính là lượng hàng tồn kho vô cùng lớn, quan trọng là làm sao khơi thông được đầu ra thì DN mới

có thể tiếp tục sản xuất và tồn tại. Giải quyết vấn đề này cần có bàn tay điều hành của Chính phủ mà quan trọng nhất chính là cơ chế chính sách phù hợp.

Theo tôi, thứ nhất là phải tạo điều kiện cho DN tiêu thụ sản phẩm. Đối với các sản phẩm cơ khí phục vụ sản xuất nông nghiệp, Chính phủ cần hỗ trợ về kinh phí mua máy móc cho nông dân, vừa góp phần hỗ trợ DN, vừa hỗ trợ nông dân trong chiến lược cơ giới hóa trong sản xuất nông nghiệp. Và điều quan trọng nhất là các thủ tục cho nông dân vay vốn cần phải thông thoáng hơn nữa để người nông dân có thể tiếp cận được với chính sách.

Thứ hai là chính sách thuế. Chính phủ cần quan tâm giảm thuế giá trị gia tăng cho các DN Cơ khí nhằm giúp hạ giá thành sản phẩm và nâng cao sức cạnh tranh của sản phẩm trên thị trường. Đối với các sản phẩm phục vụ sản xuất nông nghiệp, giảm từ 10% xuống 0% đối với nhóm sản phẩm động cơ nhỏ từ 30 mã lực trở xuống và xuống còn 5% đối với các sản phẩm máy móc công cụ nông nghiệp khác do DN trong nước sản xuất (đây là nhóm sản phẩm được các DN Cơ khí Việt Nam sản xuất với tỷ lệ nội địa hóa trên 90% và là sản phẩm phục vụ nông dân sản xuất trực tiếp). Đối với sản phẩm ô tô xe máy, xe đạp sản xuất và lắp ráp trong nước giảm xuống còn 5%.

Thứ ba là ban hành ngay bộ tiêu chuẩn máy móc nông nghiệp nhằm kiểm soát chặt chẽ chất lượng hàng nhập khẩu, hạn chế tới mức thấp nhất hàng kém chất lượng và máy móc đã hết hạn sử dụng vào Việt Nam.

Thứ tư là dừng ngay hoặc giảm bớt các loại phí bất hợp lý như: phí hạn chế phương tiện giao thông cá nhân, phí bảo trì đường bộ, lệ phí trước bạ nhằm giảm bớt khó khăn cho DN và người tiêu dùng.

Hiện nay, các DN của VEAM đang mong chờ từng ngày, từng giờ Chính phủ có những quyết sách cần thiết và kịp thời để ngành Cơ khí phục vụ sản xuất nông nghiệp và công nghiệp phụ trợ của Việt Nam tránh được nguy cơ bị xóa sổ ngay tại một thị trường rộng lớn và đầy tiềm năng của chính đất nước mình, dân tộc mình.

PV: Cám ơn ông về cuộc trò chuyện này!

- Theo tin mới nhất từ Hiệp hội các nhà sản xuất ô tô Việt Nam (VAMA), 6 tháng đầu năm 2012, lượng hàng tồn kho trong các DN của Hiệp hội đã lên tới 5.203 xe, tăng 91% so với thời điểm cuối tháng 12/2011.

- 18 DN sản xuất, lắp ráp ô tô với 200.000 lao động và hàng ngàn ngàn lao động của các DN sản xuất xe máy trong nước có nguy cơ mất việc làm.

Phương Thảo (thực hiện)